

KISLAP

1903. május 10-én.

Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fillér.

Megjelen minden vasárnap.

ERNYŐ-VÁR. (Lásd a 343. lapon.)

SZÁM.

elléklet,
felém.
n olyan
fogadd
töttem.
bet! —
m sorá-
legjobb
dve. —
yled. —
hálásan
ildhetsz.
zlöm. —

Nemes
ssé zava-
szukodol
zól: »Itt
z mögött
is tudja
Továbbá
int hűsé-

— Ber-
gyermeki
em nincs
igen sok
leimnek«.

Etelka.
m lennie.

a jelente-
A máso-
üzenetben

üve? —
! »Kiírní-
ász-Erdő.

nem vehe-
ezményben

— Lövy
rezhettek
gy rövides

vokká vál-
nyit kül-
Szarvady

vas testv.
ot. — Sin-
re, akár a

— Csapó
akát, mint
s babától?

hogy ilyen
Jolán. Te

en tetszésem
ár egyszer,

tied, nem
esen szóba

om vagy. —
szívesen. —

án teljesült
ap«-ban. De

da. Semmi
gyógyulásod

— Lengyel
ényem nem

— Préger
) elnevezés.
nden oldala

ásodik jelen-
thematikai):
. A nagyobb
y tudomány-
szgatásra itt
vő számban.

OR.

et.

esten.

A ZENÉLŐ KÜT.

— Elbeszélés Mátyás király korából. —

Irta Goda Géza.

I. Pétörkét megütik.

Z ÖREG Csalafinta Máténak nem volt se ökre, se szamara. Nem volt neki semmi egyebe ezen a kerek világon, mint egy okos, nyolcz esztendőös fiacskája, akit Csalafinta Pétörkének hívtak. A Pétörke okos és becsületes legényke volt s bizony rászolgált a nevére. Kitalált az nagy csalafintasággal sok olyant, aminőt más ember husz éves korában sem talál ki. Nem is hiszitek el, ha mondom, hogy ez a Pétör gyerek volt az öreg Máténak egyetlen büszkesége és öröme. Tudta az apa, hogy mi lakik a fiában s mindig is mondta a szomszédoknak:

— Ez a Pétör gyerek mindig fűr farag. Friss akáca-galyból rudat farag a kis kocsiba, deszkából csinálja a kis kocsit, lovat is farag eléje s hogy nem régiben muzsikusok jártak itt, látott náluk hegedüt.

— Hegedüt? kérdezték a szomszédok. Aztán mit csinált a hegedüvel?

Az öreg Csalafinta a fejét rázta s így szólt:

— Nem a hegedüvel csinált, hanem hegedüt csinált. Addig-addig nézte a muzsikusok hegedüjét, mignem ő maga is kitalálta a módját, hogy miképen kell a fát olyan formára kanyarítani, miképen kell csavarót tenni a hegedü nyakába, hogyan kell fölállítani benne a hegedü lelkét, hogy szóljon, zengjen s szomorú magyar nótára fakadjon. Ugy ám! Az a Pétör gyerek még hegedüt is tud faragni.

A szomszédok bizony csodálkoztak ezen a csodálatos gyereken. Megjövendölték, hogy valami különös nagy ember lesz még belőle, aki talán még a király udvarára is bekerül. Ki tudhatja, milyen sor néz az emberre?

— Ugy bizony, mondták. Az ilyen dolgos és eszes szegény gyerekből lesz csak az igazi nagy ember.

— Szegény ember fiából nehezen lesz udvari ember, vetette közbe aggodalmasan egy öreg ember.

— Ne mondjon olyant kigyelmed, magyarázta neki Bunkós István uram, aki nagy világot járt már be legénykorában, katona is volt a budai lovasoknál. Azt mondom én kigyelmednek, hogy Mátyás király udvarán sok olyan ember lett nagy urasággá, aki száraz kenyéren jött a világra. Azért hívják a király urunkat *igazságosnak*, mert nem azt nézi, ki ipjafia valaki, hanem azt, hogy jó ember-e, dolgos-e, eszes-e. Tud-e olyant kitalálni, amiből haszna van a világnak. Azért mondom, hogy nem köll attól tartani, hogy a Csalafinta Máté uram fiacskája is szegény sorsban látta meg a világot. Jó fiu is, dolgos is, okos is. Bizony mondom, ha ilyen marad, lesz még a gyerekből valami!

Ebben szépen megegyeztek aztán a szomszédok. Jó szemmel nézték, mint fejlődik az öreg Csalafintának a Pétörkéje s bizony segítettek is neki a fűrás-faragásában, ha gyöngye gyerek-kezét föltörte a bicska, melyet édes apja hozott neki egyszer a tordai vásárról. Pétörke tehát kiült a ház elé, maga elé rakta apró szerszámait, maga köré ültette a falubéli gyermek-pajtásait s ott dolgoztatott előttük. Jó pajtás volt, szelid és barátságos, senkit nem bántott soha. Az igaz, hogy azért ő sem volt ám amolyan anyám-asszony katonája. Ha valaki megbántotta, keményen tudott rá szólni az ellenfelére s ha olykor birokra került a sor, ugyancsak elbánt a fiúkkal.

Volt a Pétörke pajtásai közt egy vörös haju, szeplős képű gyerek is, akit az egész városban ismertek verekedős kedvéről. A verekedős legénykét Beberkesnek hívták, pedig nem is ez volt a becsületes neve. Berkes Jóskának hívták az istenadtát, de mivel dadogott, hát így mondta meg a nevét:

— Beberkes.

Bizony nem volt szép dolog, hogy csufolták a testi hibájáért. Inkább segítettek volna rajta! Csak hogy Berkes Jóska öcsémnek is hozzá kellett volna ám fogni

a javuláshoz. Hallgatnia kellett volna a szép szóra. Nem kellett volna a lelkemnek egész nap madártojást szedni, parittyából lövöldözni csirkére, galambra, békés emberek ablakára. Mondták annak eleget, hogy viselje magát jóra-való legényke módjára, de a jó szó nem fogott rajta. Csufolták hát s irigy, rossz tulajdonságaiért meg is verték, hogy néha csakugy zuppogott.

Hát ez a Berkes Jóska egyszer, mikor Csalafinta Pétörke javában dolgozgatott a ház előtt, oda állt a fiuk elé. Nézte egy darabig, hogy mit farag Pétörke, aztán megszólalt:

— Hát aztán mi lesz ebből? kérdezte, s a kezében levő ostor-nyelével oda bökött a Pétörke munkájára.

Pétörke fölnézett.

— Ebből hegedü lesz, mondta.

— Hegedü? folytatta gunyosan Jóska. Nem lesz abból, csak piszkafa.

— Már miért? kérdezte Pétörke.

— Azért, mert te nem értesz hozzá. Csak úgy teszel, mint ha értenél. Honnan is tudnál te hegedüt csinálni? Ostoba vagy te ahhoz.

A Pétörke ránézett.

— Hát ha azt gondolod, gondold. De ne zavarj.

— Zavarlak, ha kedvem tartja.

— Ha zavarsz, elkergetlek.

— Gyöngye legény vagy te ahhoz!

— Vagyok olyan erős, mint te! vágott vissza Pétörke. De nem vagyok verekedős.

— Gyáva vagy!

A fiuk most már mind fölugráltak. Kíváncsian néztek össze s hol Pétörre, hol Jóska-kára tekintettek. Várták, hogy mi lesz ebből.

Pétörke csöndesen letette szerszámaint aztán így szólt:

— Édes apám arra tanított, hogy ne keressem a veszekedést és ne bántsak senkit ok nélkül. De ha valaki gyávának mond, annak mutassam meg, hogy nem vagyok gyáva. Ha verekedni akarsz, én is tudok ütni.

Szembe álltak egymással. Berkes Jóska egy pár pillantraig farkas-szemét nézett Pétörkével, aztán hirtelen fölemelte a kezében levő ostort s végig vágott vele Pétörön. A fiuk rémülten nézték ezt a jelenetet; de még arra sem volt elég ide-

jük, hogy közbe léphessenek, mert Berkes Jóska egy pillantás alatt megfordult s aztán elfutott.

A fiuk utána eredtek, el akarták érni, de Berkes Jóska nagy mester volt a futásban. Nem tudták utól érni.

Pétörke ott állt most a társai között s úgy nézett a szaladó ellenfél után. Egy darabig szótlanul bámult aztán maga elé s aztán sirva fakadt.

— Ne sirj, mondta egy fiu. Ne sirj. Ő a gyáva!

— Elfutott, mondta egy másik. Gyáván megszökött!
 — Gyáva! Gyáva! kiabálták minden felől.
 Aztán tanácsokat próbáltak adni Pétörkének. Az egyik így szólt:
 — Ha holnap megfogod, verd meg.
 A másik azt mondta:
 — Meglessük s mindannyian elverjük.

A harmadik azt tanácsolta:
 — Mondjuk meg apádnak. Verje el ő. Pétörke azonban így szólt:
 — Nem verem meg. Azt mondta, hogy én nem tudok hegedűt csinálni. Hát most azért is csinállok olyan muzsikáló szerszámot, amilyent még senki sem csinált. Majd megmutatom neki... (Folyt. köv.)

A RÉGI MAGYAR PÉNZ.

I.

Az Árpád-ház királyainak pénz-darabjai.¹

Szent István ezüstpénze.

Péter ezüst denárja.

Aba Sámuel ezüst denárja.

Geiza herceg ezüst denárja.

Béla herceg ezüst denárja.

I. Endre ezüst denárja.

Szent László ezüst denárja.

Salamon ezüst denárja.

Kálmán ezüst denárja.

II. István ezüst denárja.

II. Béla ezüst denárja.

II. Geiza ezüst denárja.

IV. István rézpénze.

III. István ezüst denárja.

II. Endre ezüst denárja.

III. Béla lemez-pénze.

II. Endre szlavonai pénze.

¹ Denárnak hívták az első római ezüst-pénzt, melynek verése már Krisztus születése előtt 269-ben kezdődött. A rómaiaktól más népek is átvették a denár szót a pénz megnevezésére. Atvették a mi Árpád- és vegyes-házbeli királyaink is. Ezek denárjainak értéke különböző volt, mert ugyan-annyi ezüsből az egyik pénzverő-műhely több, a másik kevesebb denárt veretett.

II. RÁKÓCZI FERENCZ.

— Született 1676-ban, meghalt 1735-ben. —

NEMRÉG emlékeztem meg e helyen *Zrínyi* Ilonáról, arról a hős lelkű honleányról, kinek a neve Magyarország történelmének legfényesebb lapjára van írva.

Ezuttal I. *Rákóczi Ferencz* és *Zrínyi Ilona* fiának, II. *Rákóczi Ferencz*nek szentelem e sorokat, akinek az emlékezetét a szívemben hordja minden magyar.

És a lelkesedés szent lángja fellobog minden magyar em-

ber szívében mindenkoron, ha a *Rákóczi* nevét hallja. Lobogjon is és ne lohadjon soha sem, mert hozzá fogható hős és dicső fejedelme nem volt Magyarországnak soha sem. Kétszázadik esztendő-fordulását ünnepli meg e hónap 10-én Magyarország az ő uralkodásának, és ez alkalommal széles e hazában mindenütt a II. *Rákóczi Ferencz* dicső emlékezte tölti be a szíveket . . .

Szenvedés és keserűség hű osztályosai voltak egész életén át, melyet hazája felszabadításának, hűséges magyar népe jólétének szentelt.

Már kicsi gyermek-korában árvaságra jutott. Atyját nem is ösmerhette.

Zrínyi Ilonáról szóló írásomban is tettem említést arról, hogy Munkács várának felszabadításakor lelketlen cselszövés szakította őt el az édes anyjától, akit többé soha sem láthatott.

Idegének között nevelkedett, élete legnagyobb részét családi körön kívül töltötte és így nem is érezhette ennek áldásos melegét, ami reá nézve annál fájdalmasabb volt, mert jó szíve szeretetre áhítozott.

26 éves ifju volt, midőn a kuruczok ohajtására a nemzeti mozgalom élére került. Magas termetű, szép, nemes arc-vonásu, bárátságos, megnyerő modoru férfi volt. Hatalmas előkelő rangot és olyan dus vagyont örökölt, aminővel más nem dicsekedhetett. Kötő nevelésben részesült, de nagy szorgalma, akarat-ereje, tudás-szomja révén ismereteit folyton gyarapította. Beszért hat nyelven; mint szónok, vihar gyanánt ragadta magával hallgatóit, a harcmezőn bátor katona volt és fejedelem volt ő a nép szeretetében is. Ezért rajongó szeretettel sereglettek a kuruczok az ő diadalmas zászlaja alá, mikor Magyarország megmentéséről volt szó.

II. RÁKÓCZI FERENCZ.

Életének legboldogabb napjai azok voltak, midőn *Sarolta Amália* hercegnőt vette nőül és Bécsben, majd Sáros várában tartózkodott. Itt azonban a bécsi kormány 1701 ápr. 18-án beteg nejének ágyánál mint összeküvőt elfogatta és Bécs-Ujhelyre vitette. Börtönéből Lehmann kapitány segítségével megszabadult és Lengyelországba menekült. Szökésének hírére a bécsi kormány fej- és jószág-vesztésre ítélte Rákóczit.

Itt, lengyel földön, Droholiczban: az 1702-ik év június 12-én értesült Rákóczi a kurucok dolhai vereségéről.

Isten nevében előre ment tehát és 14-én Magyarország határát elérte, ahol vagy

1000 ember várta és leirhatatlan lelkesedéssel köszöntötte. A bottal, kaszával, vas villával felszerelt nép csak úgy özönlött Rákóiczhoz, mint szabadítójához; sirtak, térdre borultak előtte s hálálkodtak neki, hogy bejött megmentésünkre. Junius 16-án aztán Rákóczi némikép szervezett hadával a vereckei szoroson magyar földre nyomult és 24-én Munkács váráról igyekeztek leszorítani a németeket. Hajnalban azonban vasas németek érkeztek a vár segítségére s bekerítették a várost, melyből Rákóczi csak nagy nehezen vágta ki magát.

Itt csatlakozott hozzá Bercesényi Miklós gróf, a fejedelem helyettese, fő-hadvezére és

most kellőleg szervezett csapataival nyomultak előre egy nagy dicsőséges hadjáratra, amely nyolc esztendeig változó szerencsével hozott Rákóczinak dicsőséget, szomorúságot, borostyánt és tövis-koszorút . . .

Mikor öt Magyarország fejedelmévé választották 1707-ben, a bécsi udvar ezt nem akarta elismerni. És ekkor elhagyta Rákóczit a hadi szerencse is.

Ismét külföldre ment, majd hosszas külföldön való tévelygés után 1720-ban haladt oda, ahová végzete vitte:

Amerre tenger zug,
Amerre a szél jár,
Csillag lehanyatlik,
Ott nyugszom meg én már.

Rodostóba, a Márvány-tenger partjára, ahol 1735 ápr. 8-án meghalt. Földi maradványait a konstantinápolyi Saint-Benoit kolostor oltára előtt temették el, ahol azokat hosszas kutatás után Thaly Kálmán

jeles történet-tudósunknak sikerült föltárlnia 1899-ben.

Legnagyobb szabadsághősiünk II. Rákóczi Ferenc dicső, lélek-emelő ez emlék-ünnepén zárjuk mindnyájan sziveinkbe az ő szent nevét, dicsőséges emlékezetét!

Az lesz minden magyarnak legnagyobb öröme, ha a messze idegenben nyugvó *Rákóczi-hamvakat* itthon eltemetve fogja tudni.

És az, ha szép fővárosunkban itt áll majd mielőbb, 200 év óta porladozó, drága emlékü fejedelmünknek a *szobra*.

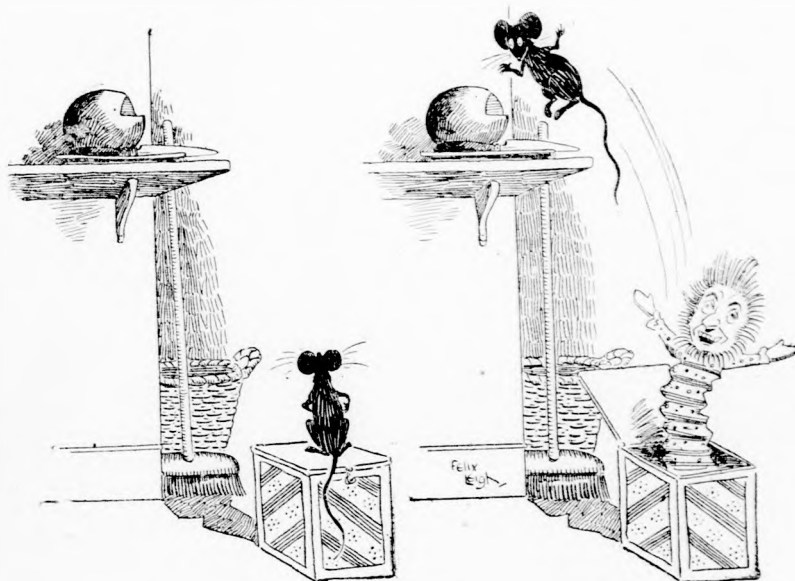
E kettős cél elérésére törekszik az országos Rákóczi-ünnep rendezősége, amelynek e hónap 10-én lesz a főv. Vigadóban az első ünnepi estéje.

Aki filléreivel hozzá járul a kettős cél eléréséhez, az majdan büszke lehet arra a szent siremlékre, arra a csoda-szép szoborra, amelyet lelki szemeim már látnak *Budapest*en.

Polgár Géza.

VÁRATLAN SEGÍTSÉG.

— Vagyis: hogyan jutott Czinczi urfi hirtelen uzsonnához. —

HOGY KÉSZÜLT AZ ELSŐ LEVÉL.

— Kipling Rudyard elbeszélése. —

(Folytatása és vége.)

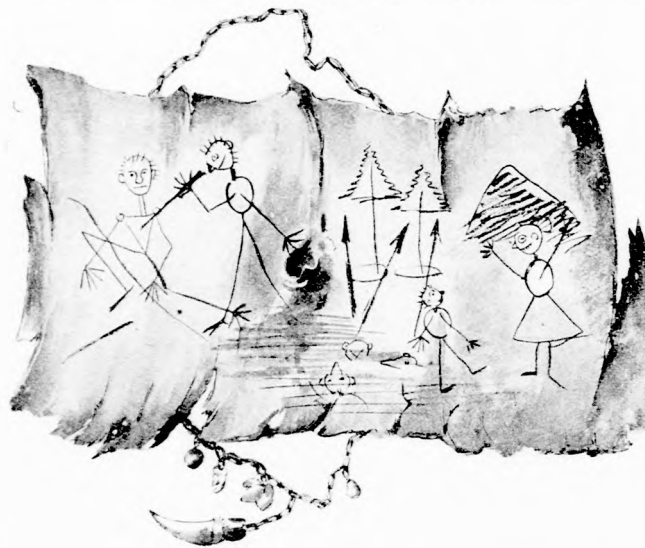
AZ IDEGEN megnézte a képet s a fejével bölintott. Így szólt magában: »Ha el nem hozom segítséget a nagy fejedelem egész csapatát, megölik az ellenségei, akik mindenfelől lándsával jönnek ellene. Most már tudom, miért nem akart észre venni a nagy fejedelem! Attól fél, hogy ellenségei elrejtőztek a bokorban s meglátják, hogy izenetet küld velem. Ezzel hátat fordított s engedte, hogy ez a böles és csudálatos gyerek lerajzolja ezt a rettenetes képet, amely megmutatja az ő baját. Elmegyek és hozok nekik segítséget.« Meg se kérdezte Taffitól az utat, csak rohant a bokrok közé, mint a szél, kezében tartva a nyírfa kérget, s Taffi nagyon boldog volt.

Nézzétek csak milyen volt az a kép, amit Taffi rajzolt.

»Mit csináltál, Taffi?« kérdé Tegumé.

Már megcsinálta a lándsáját s óvatosan lóbálta ide-oda.

»Valami új dolgot csináltam, apuskám«, mondá Taffi, »s ha nem kérdezel semmit, majd nem sokára megtudod, s majd fogsz csudálkozni. Nem is gondold hogy mennyire

NÉZZÉTEK CSAK, MILYEN VOLT AZ A KÉP, AMIT TAFFI RAJZOLT.

csudálkozol majd, apuskám! Igérd meg, hogy nagyon fogsz csudálkozni.«

»Jól van!« felelt Tegumé s elkezdett halászni.

Az idegen, aki, mint tudjátok, más törzsbeli volt, elfutott a rajzzal s futott néhány mérföldet, amíg egyszer csak meglátta Tesumé Tevindrót, amint barlangja bejáratánál beszélget néhány neolit asszonnal, akik össze gyülekeztek nála egy őskori uzsonnára. Taffi nagyon hasonlított az édes anyjához, különösen a szemével meg a homlokával; így tehát az idegen udvariasan mosolygott s átadta Tesuménak a nyírfa-kérget. Nagyon sietett, úgy hogy alig lihegett már s a lábát össze-vissza karcolta a tövis. Hanem azért mégis udvarias igyekezett lenni.

Mihelyt Tesumé meglátta a képet, elkezdett sikoltani s neki ment az idegennek. A többi neolit hölgy is rárontott, földhöz vágta szegényt, s hatan szépen ráültek a gyomrára, Tesumé pedig a haját húzta. (Lásd a képet a 341. lapon.)

»Olyan bizonyos, mint hogy itt állok«, mondá az asszony, »hogy ez az ember tele szurkálta az uramat, Tegumét lándsákkal s szegény Taffit úgy megijesztette, hogy minden haja-szála égnek áll; s ez nem is elég neki, hanem elhozza azt a borzasztó képet, hogy lássam mi történt. Nézd csak!« S megmutatta a képet a hölgyeknek, akik nyugodtan ültek az idegen hasán. »Itt van Tegumé, akinek a karja eltörött; itt van egy lándsza a hátában; itt van egy ember, aki éppen egy lándsát akar feléje dobni; itt van egy másik ember, aki egy barlangból hoz ki egy lándsát, s itt van egy egész nagy csapat ember (ezek tulajdonkép hódok voltak, de inkább hasonlítottak emberekhez), akik Tegumé mögött jönnek. Ugy-e borzasztó?«

HATAN SZÉPEN RÁÜLTEK A GYOMRÁRA. (Lásd a 340. lapon.)

»Borzasztó!« mondták a neolit hölgyek s a szegény idegen ember haját telerakták sárral (amin ő nagyon elbámult) s elkezdtek ütni a törzs nagy dobját s össze dobolták a törzs összes fejedelmeit, apró és nagy vezéreit, kapitányait s a többieket mind, s ezek elhatározták, hogy mielőtt leütik az idegen ember fejét, vezesse el őket a folyamhoz s mutassa meg, hol rejtette el a szegény Taffit.

Ez az egész dolog nem nagyon tetszett az idegennek. Haja egészen össze ragadt a sok sártól, ide-oda gurították a kavicsokon, azután megint hatan ültek rá egy sorban, azután ütötték, lökdösték, gyömöszölték, hogy már alig tudott szuszogni; s habár nem értette a nyelvüket, mégis sejtette, hogy nem nagyon finom szavakat mondtak neki. Hanem azért egy szót, sem szólt, míg Tegumé egész törzse össze nem gyülekezett s akkor elvezette őket a folyó partjához. Ott megtalálták Taffit, amint virágokból láncot fűzött, Tegumé pedig halakat fogott az ő

megfejelt lándsájával. (Lásd a képet a 342. lapon.)

»Ugyancsak gyorsan jártál!« mondá Taffi; »de miért hoztál ennyi embert magaddal? Apuskám, látod, ez az a meglepetés. Ugy-e csudálkozol?«

»De mennyire!« mondá Tegumé; »csak hogy egészen elrontottad a mai halászatot. De minek jött el az egész derék, jó törzs?«

Azok biz' itt voltak. Legelől jött Tegumé Tevindró és vele a neolit hölgyek, erősen fogya az idegen embert, akinek a haja tele volt sárral. Utánuk jött a törzs-főnök, a helyettes főnök s a csapatok fejei, mind tetőtül-talpig fölfegyverkezve; azután jöttek a kapitányok, hadnagyok és tizedesek, s ezek is mind fegyverben tetőtül-talpig. Azután jött az egész törzs rang szerint; a négy barlangos gazdától kezdve (minden évszakra volt nekik egy) le egészen a legszegényebb ördögig, akinek csak egy fél medve-bőr volt a tanyája. Ezek mind itt voltak, büszkén lépegetve és kia-

bálva, úgy hogy husz mérföldnyire elijesztettek minden halat s Tegumé üdvözölte őket a maga őskori nyelvén.

Ekkor Tegumé oda szaladt, megölelte és megcsókolta Taffit. Hanem a törzsfőnök megfogta Tegumét a feje tetején levő tollnál fogva s jól megrázta.

»Magyarázd meg, magyarázd meg a dolgot!« kiáltotta az egész törzs.

»Az Isten szerelmére, hagyjatok békében!« szólt Tegumé. »Hát már el se törheti az ember a lándsáját, hogy a nyakára ne jöjjön az egész nemzetsége? Mit avatkoztok a más dolgába?«

»Ugy látom, hogy el se hoztátok az apám fekete nyelvű lándsáját,« mondá Taffi. »És miért bántjátok ezt a jó idegen bácsit?«

Sorban elmentek mellette s mindegyik lökdöste, úgy hogy ide-oda forgatta a szemeit. Csak lihegett s Taffira mutatott.

»Hol vannak azok a csunya emberek, akik lándsával lövöldöztek rád?« kérdezte Pesumé.

»Nem volt itt senki,« felelt Tegumé. »Csak ez a szegény ördög járt erre ma

reggel, akit ti most itt agyon akartok kizozni. Mi bajotok vele, felebarátaim?«

»De hát egy borzasztó képet hozott,« felelt a törzsfőnök, »amelyen azt láttuk, hogy te lándsával vagy tele szurkálva.«

»Hát csak úgy volt, hogy én adtam neki a képet,« mondá Taffi, aki kezdte magát rosszul érezni.

»Te? Te kis tökmag?« kiáltott rá az egész törzs.

»Taffikám édes, azt hiszem, hogy egy kissé bajban vagyunk,« mondotta apja s karjával átölelte a kis remegő gyermeket.

»Magyarázd meg, magyarázd meg a dolgot!« mondá a törzsfőnök Teguménak s mérgében fél-lábon ugrált.

»Azt akartam, hogy az az idegen bácsi elhozza édes apám lándsáját, tehát lerajzoltam,« mondá Taffi. »Ott nincsen sok lándsá, ott csak egy lándsá van. Háromszor is lerajzoltam, hogy el ne tévessze. Nem tehetek róla, hogy úgy látszik, mint ha apuskám fejébe volna ütve, nem volt több hely a nyirfa-kérgen; s ezek a valamik amikről anyikám azt hitte, hogy rossz

OTT MEGTALÁLTÁK TAFFIT, AMINT VIRÁGOKBÓL LÁNCOT FÜZÖTT. (Lásd a 341. lapon.)

emberek: azok meg a hódok. Azért rajzoltam oda, hogy megtalálja az utat a mocsáron keresztül. S oda rajzoltam anyácskámát, amint a barlang előtt nyájasan néz rá, mert ő olyan jó idegen bácsi. Én meg azt gondolom, hogy ti a legostobább emberek vagytok a világon. Ő igazán jó ember. Miért dobtátok tele a haját sárral? Mossátok meg!»

Senki sem szólt egy szót sem jó ideig, végre a törzsfőnök elkezdett nevetni, s ekkor az idegen is nevetett, s azután Tegumé is elkezdett nevetni, úgy hogy hanyatt vágódott a földön, s végre az egész csapat nevetett, csak úgy rengett belé az erdő. Csak Tegumé nem nevetett, meg a neolit hölgyek nem nevettek. Nagyon udvariasak voltak a férjükhöz, hanem azért azt mondták neki, hogy ostoba.

Ekkor a törzs-főnök nagyot kiáltott s ujjongva mondta: »Oh, ez a kis tökmag nagy dolgot eszelt ki!«

»Én nem akartam«, mondta ijedten Taffi, »én csak az édes apám fekete-nyelű lándsáját akartam«.

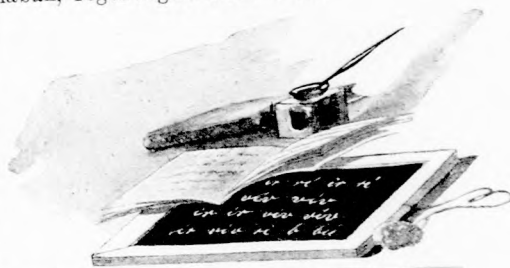
»Nem baj! Ez nagy dolog, amit te kitáldáltál, s az emberek egyszer majd írásnak fogják ezt nevezni. Most még csak rajz, s ahogy az imént láttuk, a rajzot nem mindig értik meg az emberek. De eljön egyszer majd az idő, oh Tegumé gyermeke, amikor mindnyájan levelet írunk, s amikor tudunk majd írni meg olvasni, s akkor pontosan le tudjuk majd írni, amit mondani akarunk félreértés nélkül. Most pedig mossátok ki az idegen hajából a sarat!«

»Ez nagyon jó lesz«, mondá Taffi, »mert most mindnyájan hoztatok magatokkal ándsát, de otthon hagytátok édes apám fekete nyelvű lándsáját.«

S ekkor a törzs-főnök így szólt: »Taffikám édes, ha máskor megint rajzolsz levelet, olyan emberrel küldjed, aki tud velünk beszélni, hogy megmagyarázza, mit jelent. Nekem mindegy, mert én vagyok a főnök; de láthatod, hogy bajt okoz a többieknek s az idegennek is kellemetlen.«

Ekkor befogadták az idegent Tegumé törzsébe, mert nagyon derék uri ember

volt s nem kellemetlenkedett a sár miatt, amit a hölgyek a hajába csapkodtak; meg hogy ott ültek a hasán. S azóta egész a mai napig (s ez bizonyosan csakis Taffi hibája) a kis lányok nem igen akarnak tanulni írni, olvasni. A legtöbb kis lány jobb szeret rajzolgatni, épp úgy mint hajdánában, réges-régen a kis Taffi.

ERNYŐ-VÁR.

(Képpel a címlapon.)

Hová, merre meneküljünk?
Mert a pulyka nekünk ront ...
Felfúvódik haragjában
S pulyka-nyelven
Ki tudja, hogy mit nem mond!

Jaj be félünk!
Mi lesz velünk?
Mit lehetne valjon tennünk?
Hogy ha megkap: megcsíp bennünk!

Hopp, már megvan!
Nézd csak Julesa.
Kezemben a kérdés kulcsa:
Itt van ez az nagy ernyő!
Kifeszítjük s úgy állítjuk
Eléjük.

Akkor aztán nem félünk.
Nézz csak ide: kész is már.
Ugy-e Julesa, remek vár!

Hahaha!
Soh' se fáradj pulyka bácsi,
Hozzánk nem fogsz figurázni!
Soh' se hidd, hogy pőrül járunk.
Mert ha forogsz:
Mégforgatjuk mi is várunk.
Bizony meg!
Mert ez a vár forgó-vár.
Kellemetlen ugy-e bár!?

Tanulj bácsi! Mert im látod,
Nem sokat ér haragvásod.
Egy kis észzel
Többet érsz el!

Roboz Andor.

Apróságok

a természet világából.

borz. Szegény borzot nagyon sokan a kártékony állatok közé sorozzák. Pedig nincs egészen igazuk. Való, hogy szereti az édes gyü-

mölcsöt, de más-részt nagy buzgósággal pusztítja a legkülönbféle kártékony férgeket és kukaczkokat, mivel hogy ezeket is szívesen megeszi. Tagadhatlan, hogy jó étvágya van ökelmének. Cserebogarat, sáskát óriási mennyiségben nyel el a bendője. Meg is hizik ám nyáron — és különösen őszkor. Ilyenkor kerekedik az ő le nem mosható rossz hirt is, mert ha répa-félék vagy tejes kukoricza, burgonya, szilva, de főképen szőlő közelébe jut —

megdézsmálatlanul bizony nem hagyja. De a fiatal nyul-pecsenyét és madár-tojást sem veti meg — és a vadász különösen ezt veszi tőle rossz néven. Hogy ne, mikor megakadályozza a fogolynak, fáciának és vad-rézének tenyésztését! Üldözik is mindenféle képen Kiássák és ráuszítják a tacs-kót. Megfogják zsákkal, tányér-vassal és lövöldöznek rá lesből. Szegény borz! Kegyetlen üldözésénél senki sem gondol arra, hogy nem csupán árt, de jó szolgálatokat is tesz az embernek. És tesz még haláia után is. Mert bőre tartós és az esőnek nagy mértékben ellenáll, úgy, hogy kitűnő vadász-táskát, puska-tokot készítenek belőle. Hasznát veszik szőrének is: nagyon jó keféket és ecseteket gyártanak belőle. De még a zsírja sem értéktelen. Árulják a patikában és kitűnő eszima-kenőcs készítésére használják.

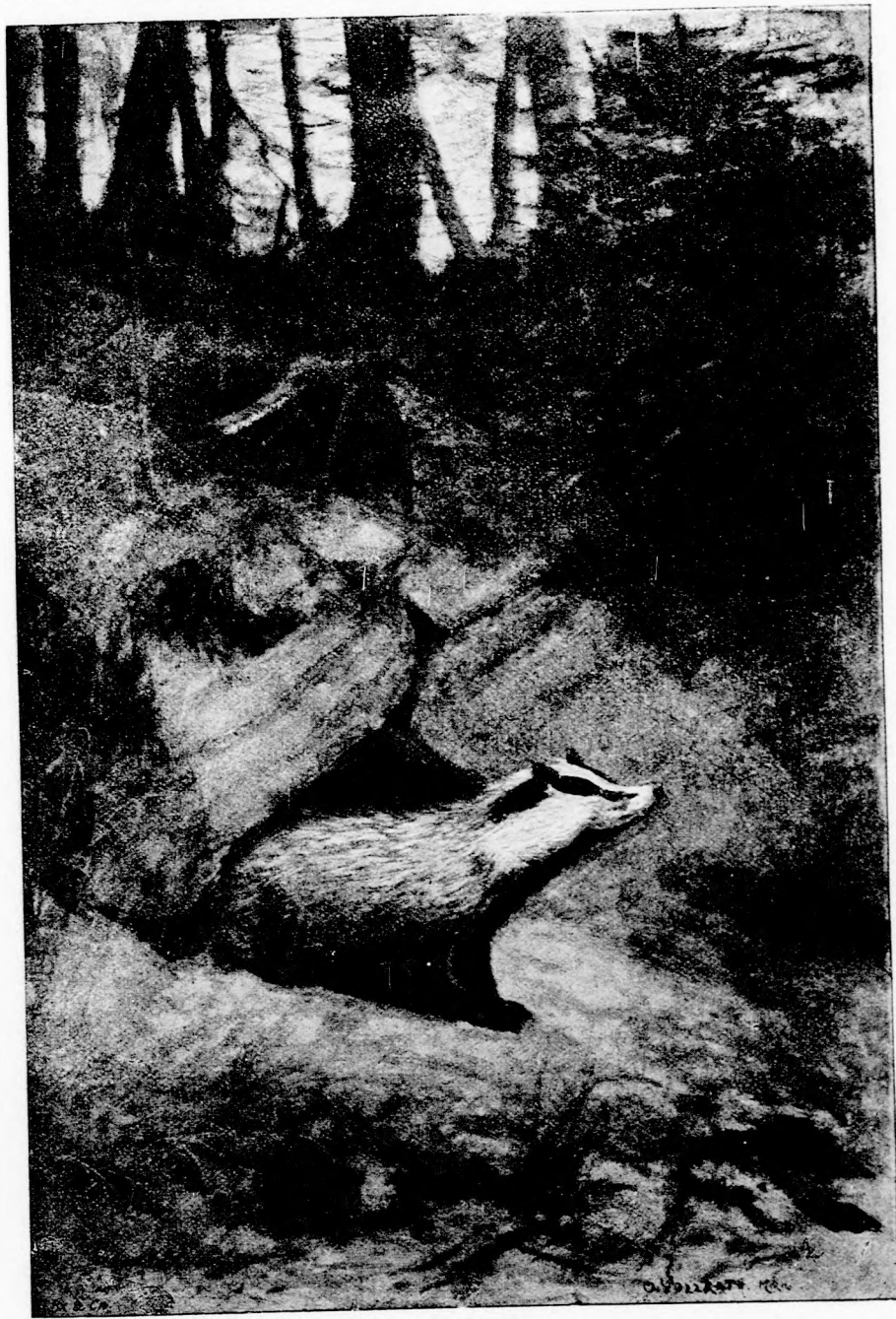
*

Szappan-földek. Amerikában még a természet is rendkívüli dolgokat művel, mint ha mindenképen tul akarna tenni az öreg Európán. Kanadából írják, hogy ott a sós-tavakban bővelkedő területeken valóságos szappan-földeket fődöztek föl. Ezek a sós-tavak nagy mértékben tartalmazzak szódát, amely rétegekben a partokra és a tavak fenekére rakódik le. Vegyi vizsgálat alá vették ezt a lerakodott anyagot s megállapították, hogy boraxnak és szappannak a keveréke s hogy legalább 20 százalékban tiszta borax. Ennek a természet

gyártotta szappannak ugyan-olyan tulajdonsága van, mint az üzletekben árusított mosó-szappannak, sőt gyorsabban oldja föl a ruha_nemű zsir-pecséteit, mint amaz. Ameriká ban természetesen nem is hagyták ezt a kincset parlagon heverni, hanem hamarosan összeállt néhány tőkepénzes és

vállalatot alakítottak a tó medrének kiaknázására s már eddig is 275.000 kilogramm természetes szappant bányásztak ki a tavakból. A vállalat pompásnak ígérkezik, mert egyetlen tó mélyében mintegy 20.000 tonna szappan van.

BORZ.

KIS KERTECSKE.

Paradicsom — menyország ...
 Cingülingi gyöngyvirág!
 Bim — bom — bim — bom — kling —
 kling — klang!

Szól a kis virágharang.
 Föl munkára gyerekek!
 Virágmagot vessetek.
 Kerítsünk kis kertecskét,
 Üdvözljük a fecskét.
 Beültetjük sűrű gyöppel.
 Meglocsoljuk harmat-csöppel.
 Arvácska meg piros mályva,
 Fodamenta, szegfű, zsúlya;
 Nagyon jó lesz, kis pajtáska;
 Orvosságnak koldus-táska!
 Ezer-jőfű, majorán,
 Illatozik jó korán,
 Kékszemű kis ibolyácska,
 Boglyas-fejű kis Katácska,
 Basa-rózsa, tulipán,
 Ezer bimbó rózsafán!

Délig-nyitót szeretünk,
 Szarkalábat is vetünk.
 Napraforgó, százszorszép,
 Jácintus meg mi egycb,
 Rezeda meg orgona,
 Pompás császár-korona.
 Sarkantyúra kedvvel nézek,
 Azt viselik a vitézek;
 Buzogány meg gyöngye nád,
 Kerítésén hajlik át.
 Pipacs-viola-vetés,
 Búzavirág-kerítés.
 A napsugár meleget
 Hoz kertünkre eleget,
 Kék — zöld — piros — meg sárgára
 Megfesti a nap sugára.
 Lágy tavaszi szellő járja,
 Kis kertünknek nem lesz párja.
 Vendégül jö méhe, pille,
 Meg a dalos fülemile.
 A kis kertünk mihelyt kész,
 Kakuk, rigó be-benéz.
 Gyík meg béka jó kertészek,
 A bokorban cinke-fészek ...
 És odábat — csitt — csitt — csitt ...
 Kis ökörszem is sunyit,
 Zümmög a méh, Katica,
 Dorombol a kis cica;
 Jaj de közel ne is menjen,
 Hogy madárkánk elrobbanjen!
 Kertecskénk szomorú volna,
 Ha kis madár nem dalolna.
 Hangos tücsök-muzsika,
 Dalol hozzá Zsuzsika,
 Bodri örzi a kis kertet,
 Kis pajtások jertek — jertek!

Mama.

INNEN-ONNAN.

Az Egyesült-Államok postája. Az amerikaiak szeretnek azzal dicsekedni, hogy az ő postájuk a legtökéletesebb, mert soha sem vész el levél, pontos a kézbesítés és fölülte becsületek a postásaik. Tény az, hogy ott fizetik legjobban az alkalmazottakat. Egy postásnak, aki a leveleket széthordja, 100 dollárig, vagyis 500 koronáig emelkedhetik a havi fizetése és fele annyi a dolga, mint nálunk, mert az amerikai postás nem jár lépcsőkön, hanem minden ház kapu-színében a lakó levél-szekrénykéibe teszi le a leveleket. Ha jön: füttyent és a lakó maga megy a levelet átvenni. De más eredetisége is van az amerikai postának. Ha bélyeggel ellátott

levelet valaki elveszt az utcán, oly biztosan kerül a címzetthez, akár csak a gyűjtő-szekrénybe dobta volna. Mert az ilyen levelet a járókelő fölveszi és a legközelebbi szekrénybe dobja; ha rábizonyul, hogy ezt nem tette és a bélyeget levette, két évig terjedhető fogságot kap. A közönség nagy bizalommal is van a posta iránt. Most érdekes történetét állította össze az amerikai posta az ő 1789-ben az egész Egyesült-Államokban 72 posta-járat mindössze 3650 kilométerből tellett, amelynek költsége 38.000 korona volt egy évre. Ma a posta-hivatalok száma 76.000, a posta-járat 750 millió kilométer hosszúságú s a költség 580 millió korona. A XIX. század közepén alig valamivel több, mint egy millió bélyeget használtak el, ma pedig 7424 millió az elfogyasztott bélyegek száma évkint.

FEJTÖRŐ.

Kép-rejtvény.

Tréfás kérdések.

- Milyen ág hoz híreket?
 » » száll az ég felé?
 » » muló?
 » » rút?
 » » gyógyít?
 » » erény?
 » » a népek boldogsága?

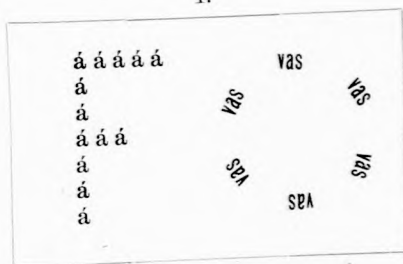
Bujósdí.

Én és te p és k közé bujunk. Azok pedig, akik keresnek, nem engem és nem téged találnak meg, hanem a hétnek egy napját.

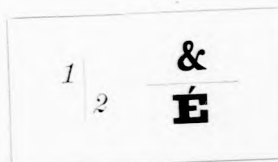
A megfejtők között, a kihuzott nevek sor-rendjében: 3 korona-, 5 korona- és 8 korona-áru könyvet sorsolunk ki jutalom-díjúl.

Betű-rejtvények.

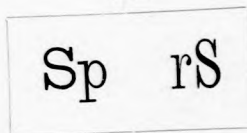
I.

II.

III.

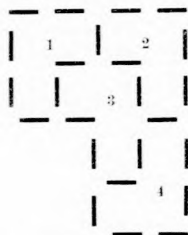
Rejtett szó.

Első tagom pihenésre, másodikom nyargalásra, mindkét tagom táncolásra való.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LXIV. köt. 17-ik számában közölt rejtvények megfejtése a következők:

Csillagrejtvény: Szent István király.
Tréfás természetrajz: 1. Bors, bor. 2. Csicsóka.
Rejtett mondás: Kérdés feleletet vár.
Földrajzi rejtvény: Debrecen.
Képrejtvény: Szeget szeggel.
Büvös gyujtószalak:

Megfejtők: Daróczy Radó, Gruber Clotilde, Zsögöd-Grosschmid Sanyi, g. Hunyady Ferenc, Fráter Iván, Erdődy László, Leona, István és Béla, Jurenák Gizi, Neumann Eliz és Ida, Könyöki Matild és Józsi, Scholtz Aranka és Ilonka, Kramer Margit és Irén, Kuthy Béla, Mérey Dalma, Jankovich-Bésán Pista, Nowody Antal, Borhly Margit, Megele Ilona, Szlavy Aranka és Szilárd, Czukrasz Zoltán és Gyuszika, Szemző István, Jankó János, Haitsch Emmy, Ella és Ilona, Paulik Irike, Fekete Jolán, Országh Sándor, Abel Mariska, Dukesz Barna, Vanc Lili, Babics Madeleine, Erényi Erzsike, Milutinovits Corinna és Janka, Sommer József, Deutsch Ilus, Nyomarkay Annuska és Józsi, Reiszfeld Lina, Wittmann Erzs, Bakonyvári Lala és Ellike, Dobozi Zoltán, Csics Rózsika és Anczika, Vagner Elzi és Jenő, Vay Tibor, Faragó Ilonka, Hodács Janika és Etelka, Strasser Pál, Hirn Klárka, Rothmiller Miklós, Vargha Zoltán, Bachmann Mici, Róna Tibor és Ferike, Meller testvérek, Préger Aurél, Lédermann Simon, Wolf Stefánia, ifj. Vadász Bert, Geréb Andor, Bleuer Pali, Graell Sarolta, Matskási Magda, Szüts Ella, Sinkovits Mariska és Tivi, Scheiber Etelka, Margit és Mariska, Herzfeld Tóni, Joli és Guszt, Nemes István, ifj. Máriaffi Lajos, Körösi Margitka, Vertán testvérek, Kintses Gyula, Józsi és Laci, Werner Margit és Gyula, Gaál Géza, Szotyori-Nagy Etelka és Tibor, Jurenka Irén, Farkas Rózsika, Blau testvérek, Göbl Albin, Schwarz Andorka, Kern Ida és Emma, Vécsei Pannika, Tusák Ervinke, Kremzier Irma, Géza és Gyula, Hefty Mariska, Kállay Helén, Rakovszky Menyhért, Lax Henrik, Szerencsy Kató és Árpád, Weiser Artur, Feld Sára és Andor, Horgosi áll. iskola IV. osztályának növendékei, Thyll Laci, Pichler István, Belke Bert, Gyula és Zoltán, Marosy Mariska, Feilitzsch Cécile, Görgey Elly, Ida és Lili, Kováts Margit, Lengyel Vilma, Geréb Lajos.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén: 3 korona áru könyvet nyert *Zsögöd-Grosschmid Sanyi, Budapest* — 5 korona áru könyvet *Werner Margit és Gyula, Mlava* — és 8 korona áru könyvet *Csics Rózsika és Anczika, Tata*, kiknek az illető könyveket a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXIV. köt. 16-ik számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Dávid Kató, Molnár Maresa, Grósz Stefi ke és János, Gáspár Ilona, Mosoju Kornélia, Tusák Ervinke, Róna Ferike és Tibor, Hirn Klára, Erényi Erzsike, Plenczner Adél.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Petényi Palma. Elég ügyes, bár új nevezettel régi nyomon halad. Hol bogárka, hol egérke, hol gallyacska. De csak besoroztam. Legszívesebben az eleven életből, a környező valóságból vett munkát szeretnék. — **Dr. M. Gy.-né.** Közölhető, de már csak a j. márciusban, a cikkek e hónapnak változó időjárásával foglalkozván. — **Dessewffy Elike.** Te gondoltad ki a mesét, vagy édes anyád? Mert csak az igazi szerző nevét szabad közölnöm. Maga a mese hasonló száz meg száz előző meséhez. Valamikor tán megjelen, mert sok mese van előtte és illik sort tartanom. — **D. L.** A kéziratot egy hétig őrzöm. Azon túl a kosáré. Különb: a szindarabkában van egy pár jó vonás. Persze, ezek is az Ida néni kezétől valók. — „**Diak-csinny**“ stb. Kéziratait tessék csütörtök esté 7-8 elvitetni. — **Sántha Erzsike.** Hogyan hajtja a villamos erő a villamos kocsi: ennek megértéséhez már mélyen be kellene avatva lenned a természettanba. Kéréseddel meg fordulj a *kiadó-hivatalhoz*. — **Feld testv.** Ha rögtön jelentkeztek a *kiadó-hivatalban*, ez a hiányt még kipótolhatja. — „**Párbeszéd**“ stb. Foglalatra is csak a régi nyomon jár a többivel. Közlésre a gondos formával válthatna jogot. Már pedig: *megmútasuk, tanultunk — tudunk, vagyunk — atyánk, imánk* [ez mindenik versében előfordul] ma már, a verselés magasra fejtett művészetének korában, nem mehetnek rím-számba. Épp olyan hiányos a ritmus is. Jelen küldeményéről tehát nem adhatok kedvező véleményt. — **Kállay Helén.** Besoroztam. — **Kremzier testv.** Tudomásul veszem. — **Tusák Ervinke.** Már pedig, hogy hová: ez a »Kis Lap« mindenik számán kétszer is rajta van. — **Vécsei Pannika.** Megjelen. — **Scheiber Etelka.** Az egyiket közlöm. — **Kovács Margit, Vay Tibor.** Örömmel fogadlak én s épp oly örömmel fogadnak a ti olvasó-társaitok is. — **Meller Mici.** Ha azt akartad, hogy testvéreid, mint a megfejtési műveletben feleséid, szintén meg legyenek nevezve: oda kellett volna jegyezned az ő nevüket is. Azt a sok ezer nevet hogyan is tarthatnám meg emlékezetemben? A fordítást beküldheted, megemlítvén a forrást. Ha könnyű szerezni telepíthet Magyarországra, persze a szereplők nevét is meg kell magyaritanod. — **Vadász-Erdő.** Már egyszer megüzentem, hogy csupán keresztnévvel jegyzett levelet nem vehetek figyelembe. — **Farkas Rózsika.** Már most helyesen van. — **Nowody Antal.** Bizony az a te levélkéd a képekkel együtt nálam rekedt. Innen a mulasztás, melyet bő módodban lesz kipótolni. Honnan tudod te azt, hogy bizonyosan te nyertél volna? Hát a szerencse sorrendét tart? S akkor is kérdés: te lettél volna soros. A képek már metszés alatt vannak. — **Könyöki testv.** Levél megy. — **Vatay Mariska.** Mi köze annak a lapnak a »Kis Lap«-hoz? Epp oly kevés köze van hozzá, mint valami nagy boltban az árpacukornak a borshoz. — **K. M.-né.** Levél megy. — *Több levélről a jövő számban.*

Társ-szerkesztő **ROBOZ ANDOR.**

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten.